

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

UĞUR YURT BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2023/15085
Karar Tarihi : 25/6/2025

Başkan : Basri BAĞCI
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Kenan YAŞAR
Ömer ÇINAR

Raportör : Aydın DEMİREL
Başvurucu : Uğur YURT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, gözetiminde geçirilen sürenin hükmedilen cezadan mahsup edilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Edirne 3. Ağır Ceza Mahkemesi etkin pişmanlık hükümlerinden yararlandırılan başvurunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 2 yıl 1 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar vermiştir. Gerekçeli kararda 28/11/2017-30/11/2017 tarihleri arasında başvurunun gözetiminde kaldığı ifade edilmiştir. Yargıtayın onama kararı ile mahkûmiyet hükmü kesinleşmiştir.

3. Müddetnamede 28/11/2017-30/11/2017 tarihleri arasında gözetiminde, 10/4/2019-30/10/2019 arasında tutuklulukta geçen sürelerin hükmedilen hapis cezasına ilişkin infaz süresinden mahsubuna karar verilmiştir. Müddetnameye göre başvuru 16/12/2023 tarihinde koşullu olarak, 23/6/2024 tarihinde hak ederek tahliye edilecektir.

4. Başvurucu, müddetnameye itiraz etmiştir.

5. Edirne 3. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından gönderilen yazı cevabında; başvurunun Sevk/Serbest Bırakma Tutanağı'na göre 24/11/2017 tarihinde Beytüşşebap Cumhuriyet Başsavcılığına sevk edilmek üzere gözetiminden çıkarıldığı, Yakalama ve Gözetimine Alma Tutanağı'na göre 28/11/2017 tarihinde gözetimine alındığı, 30/11/2017 tarihinde salıverildiği ifade edilmiştir.

6. Başvurunun müddetnameye itirazı Giresun İnfaz Hâkimliği (İnfaz Hâkimliği) tarafından kısmen kabul edilmiştir. Kararda başvurunun 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arasında gözetiminde geçirdiği sürelerin mahsubuna karar verilirken 24/11/2017-28/11/2017 tarihleri arasında gözetiminde kalmadığının anlaşıldığı ifade edilmiş ve bu tarihler yönünden mahsup talebi reddedilmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Hükümlünün müddetnameye yönelik itirazının değerlendirilmesine yönelik Hâkimliğimizce Edirne 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 2018/25 esas sayılı dosyasına müzekkere yazılarak hükümlünün belirtilen dosya kapsamında gözaltında kalıp kalmadığı, kalmış ise buna ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesinin istendiği, müzekkereye verilen 17/1/2023 tarih ve 2018/25 esas sayılı cevap yazısında 'İlgi sayılı yazınıza istinaden yapılan araştırmada, hükümlü Uğur Yurt'un mahkememiz dosyasından 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arası ve 28/11/2017-30/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı anlaşılmış olup buna ilişkin evraklar yazımız ekinde gönderilmiştir.' denildiği, cevap yazısının ekinde gönderilen belgelerin yapılan incelemesinde hükümlünün 22/11/2017 tarihinde saat 16.30'da Şırnak Beytüşşebap Mezra Jandarma Komutanlığınca gözaltına alındığı, 24/11/2017 tarihinde Beytüşşebap Cumhuriyet Başsavcılığına sevk edilerek gözaltından çıkarıldığı, hükümlünün 28/11/2017 tarihinde Edirne Tem Şubede yakalandığı ve aynı tarihte gözaltına alındığının anlaşıldığı,

Hükümlü her ne kadar dilekçesinde 19/11/2017-27/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı sürelerin cezasından mahsup edilmediğini belirterek müddetnameye itiraz etmiş ise de hükümlünün şu anda infaz etmekte olduğu hapis cezasından dolayı 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı ancak bu sürenin cezasından mahsup edilmediği, hükümlünün 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arasındaki süreden başka gözaltında kalmadığı anlaşıldığından hükümlünün müddetnameye yönelik itirazının kısmen kabulü ile hükümlünün 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı sürelerin cezasından mahsup edilmek üzere yeniden müddetname düzenlemek üzere Giresun Cumhuriyet Başsavcılığı İlamat ve İnfaz Bürosuna müzekkere yazılmasına karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir..."

7. İnfaz Hâkimliği kararı sonrası düzenlenen ikinci müddetnamede 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arasında ve 28/11/2017-30/11/2017 tarihleri arasında gözaltında, 10/4/2019-30/10/2019 tarihleri arasında tutuklulukta geçen sürelerin mahsubuna karar verilmiştir. Müddetnameye göre başvuru 14/12/2023 tarihinde koşullu olarak, 21/6/2024 tarihinde hak ederek tahliye edilecektir.

8. İnfaz Hâkimliği kararına yapılan itiraz Giresun 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) tarafından 1/2/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Hükümlü her ne kadar dilekçesinde 19/11/2017-27/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı sürelerin cezasından mahsup edilmediğini belirterek müddetnameye itiraz etmiş ise de hükümlünün şu anda infaz etmekte olduğu hapis cezasından dolayı 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı ancak bu sürenin cezasından mahsup edilmediği, hükümlünün 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arasındaki süreden başka gözaltında kalmadığı anlaşıldığından hükümlünün müddetnameye yönelik itirazının kısmen kabulüne karar verildiği, bu karara hükümlü Uğur Yurt tarafından itiraz edildiği anlaşılmıştır.

İncelenen dosya kapsamına göre; Giresun İnfaz Hâkimliği'nin 18/1/2023 tarih, 2023/85 esas, 2023/303 karar sayılı kararının usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmakla hükümlünün itirazının reddine karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur..."

9. İtirazın kesin olarak reddine ilişkin karar başvuru 7/2/2023 tarihinde tebliğ edilmiş olup başvuru 24/2/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvuru tarafından başvuru formu ekinde sunulan ve Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşü ekinde de yer alan belgelerden başvurunun 24/11/2017 günü Şırnak Merkez Jandarma Karakol

Komutanlığı nezarethanesine alındığı ve 28/11/2017 günü Şırnak Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne teslim edilmek üzere nezarethanedен çıkarıldığı anlaşılmaktadır.

10. Başvurucu 10/2/2023 tarihinde denetimli serbestliğe ayrılarak ceza infaz kurumundan tahliye olmuştur.

11. Komisyonca adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu, gözaltına ilişkin sürenin mahkûmiyete ilişkin infaz süresinden eksik mahsup edilmesi sonrası denetimli serbestliğe geç ayrılması nedeniyle adil yargılanma hakkı ile kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde, ilgili mevzuat hükümleri ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

13. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun mahsup talebinin hukuka aykırı şekilde reddedilmesi yönündeki şikâyetlerinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Anayasa Mahkemesi, hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kalacağı süreyi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen durumların Anayasa'nın 19. maddesinde tanımlanan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (*İbrahim Uysal* [2. B.], B. No: 2014/1711, 23/7/2014, § 26; *Günay Okan* [1. B.], B. No: 2013/8114, 17/9/2014, § 13). Mahsup; hak ederek tahliye tarihi, denetimli serbestliğe ayrılma tarihi ile koşullu salıverme süresinin belirlenmesiyle ve dolayısıyla ceza infaz kurumunda kalınması gereken süreyle doğrudan ilgilidir (*Ercan Bucak* (2) [1. B.], B. No: 2014/11651, 16/2/2017, § 41).

16. Mahkeme tarafından verilen bir mahkûmiyet kararının infazının sağlanması ve bu bağlamda ceza infaz kurumunda tutulma süresi bakımından, ceza mahkemesinin kararına uygun hareket edilmesi kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının korunması açısından zorunludur. Dolayısıyla hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin mahkûmiyet kararına ve ilgili mevzuata uygun olması Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesi kapsamında güvence altına alınmıştır (*İbrahim Uysal*, § 32). Bununla birlikte Anayasa'da yer alan hak ve özgürlükler ihlal edilmediği sürece mahkemelerin kararlarındaki kanunun yorumuna ya da maddi veya hukuki hatalara dair hususlar bireysel başvuru incelemesinde ele alınamaz (*Abdullah Ünal* [2. B.], B. No: 2012/1094, 7/3/2014, § 39).

17. Mahsuba ilişkin 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 63. maddesinde yer alan, hükmün kesinleşmesinden önce gerçekleşen ve kişinin hürriyetini kısıtlayan bütün hâller nedeniyle geçirilen sürelerin hükmolunan hapis cezasından indirileceği hususundaki düzenleme karşısında yargı organlarına mahsuba ilişkin bir takdir yetkisinin tanınmadığı anlaşılmaktadır. İlgili yargı organları mahsuba ilişkin incelemelerinde

mahsup şartlarının bulunup bulunmadığını incelemekle ve şartları oluşmuşsa mahsup kararı vermekle yükümlüdür (Ercan Bucak (2), § 49).

18. Başvurucu 19/11/2017-27/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı sürelerin mahsubunu talep etmiştir. İnfaz Hâkimliği tarafından yapılan araştırma sonrası başvurusunun talebinin kısmen kabulüyle 22/11/2017-24/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı sürelerin mahsubuna karar verilmiştir (bkz. § 6). Başvurucunun itirazları daha sonra Ağır Ceza Mahkemesi tarafından benzer gerekçe ile kesin olarak reddedilmiştir (bkz. § 8).

19. Başvuru formu ekinde sunulan ve Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan yazışma sonrasında içeriğinin doğruluğu anlaşılan belgelere göre başvurusunun 24/11/2017 tarihinde Şırnak Merkez Jandarma Karakol Komutanlığı nezarethanesine alındığı ve 28/11/2017 tarihinde Şırnak Terörle Mücadele Şube Müdürlüğüne teslim edilmek üzere nezarethaneden çıkarıldığı anlaşılmıştır (bkz. § 9). Başvurucunun daha sonra 28/11/2017 tarihinde Edirne Terörle Mücadele Şube Müdürlüğü tarafından gözaltına alınarak 30/11/2017 tarihinde serbest bırakıldığı görülmüştür (bkz. § 6). Bu tespitlere rağmen İnfaz Hâkimliği tarafından başvurusunun 24/11/2017-28/11/2017 tarihleri arasında gözaltında kaldığı sürelerin mahsubunun reddine karar verilmesi ceza infaz kurumunda kalma süresinin uzamasına neden olmuştur. Hukuk sistemimizde mahsubun mecburiliği söz konusudur (Burhan Yaz (3) [GK], B. No: 2021/7919, 29/5/2024, § 42).

20. Bu durumda başvurusunun belirlenenden daha fazla bir süre hürriyetinden yoksun kalmasının Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrası kapsamında hukuka uygun bir tutma niteliğinde olduğu söylenemez.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu, ihlalin tespiti ve 300.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Anayasa Mahkemesince yapılan inceleme sonucunda Anayasa'nın 19. maddesinin ikinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Bu itibarla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Başvurucu hak ederek tahliye olmuştur. Dolayısıyla ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Diğer taraftan yalnızca kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğinin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya -söz konusu sürelerin daha sonra mahsup talebine konu edilebileceği de gözetilerek- net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 19. maddesinde güvence altına alınan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 20.000 TL manevi tazminat ödenmesine, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için Giresun İnfaz Hâkimliği (E.2023/85, K.2023/303) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 25/6/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.